

Kokeeko koulutus inflaation?

The Economist-lehdessä on tänä vuonna keskusteltu ahkerasti koulutuksen tarjonnan jatkuvasta kasvusta ja sen seurauksista yksilön ja koko kansantalouden kannalta. Aiemmin tänä vuonna Harvardin yliopiston presidentti ja tunnettu taloustieteilijä *Larry Summers* huolestui yliopistoarvosanojen jatkuvasta nousevasta trendistä. Hänen mukaansa tämä johtaa arvosanojen inflaatioon, etenkin parhaiden yliopistojen kohdalla. The Economist-lehti kuitenkin väittää, että arvosanojen korottaminen johtaa ainoastaan niiden informaatioarvon katoamiseen työnantajien silmissä. Lehden mukaan arvosanat kohoavat lähinnä arvostelijoiden laiskuuden seurauksena. Vaihtoehtoiset mittarit korkeakoulusta valmistuneiden kyvykkyydestä, kuten professoreiden kirjoittamat henkilökohtaiset suositukset, henkilökohtaiset haastattelut ja esseet ovat tarpeen. Näiden mittarien kehittäminen saattaa kuitenkin vaatia yliopistoväeltä paljon enemmän työtä kuin tiukkojen arvostelukriteerien ylläpito.

Hieman tuoreemmassa artikkelissa keskustellaan koulutuksen hyödyllisyydestä kansantalouden kasvun kannalta. Professori *Alison Wolfin* kirja ”Does education matter? Myths about Education and economic growth” arvosotelee useissa maissa vallalla olevaa yltiöoptimistista käsitystä koulutuksen merkityksestä kansantaloudelle. Tähänastisten tutkimusten perusteella on varsin selvää, että yksilötasolla koulutus on kannattava investointi, sillä se nos-

taa ansioita. Tärkeintä siinä ei kuitenkaan ole itse koulutus vaan se, että on koulutetumpi kuin muut työnhakijat. Jatkuva ”koulutuskipparustelu” ei tietenkään ole järkevää työntekijöiden eikä työmarkkinoiden kannalta. Etenkin jatkuva yliopistokoulutuksen paisuttaminen on *Wolfin* mielestä haitallista, sillä se vie resursseja parhailta yliopistoilta ja parhaita opettajia peruskouluilta, eikä samaa tutkintojen laatua pystytä ylläpitämään tuotettaessa moninkertaisia tutkintomääriä pienemmillä resursseilla. Pahimmassa tapauksessa koulutuspolitiikka tuhoaa olemassa olevan, joskin jo nykyisellään heikon, linkin koulutuksen ja talouskasvun välillä. Varmuudella nykypolitiikasta ainakin seuraa pettymyksiä koulutusjärjestelmää rahoittaville tahoille, lähinnä valtiolle, sekä koulutetuille työntekijöille itselleen.

Ei enää varmaa tietä menestykseen

MBA-tutkintoja tarjoavat kauppa- ja korkeakoulut (business school) ovat markkinoinneet itseään varmana tienä taloudelliseen menestykseen. Ja hyvällä syyllä: tyypillisesti koulutuksen käyneet ovat saaneet työpaikan valmistuttuaan lähes 100 prosentin varmuudella, ja alkupalkatkin parhaista kouluista valmistuneilla ovat ylittäneet 150 000 euroa vuodessa. Kouluissa opettajina toimivat taloustieteen ja liikemaailman huippunimet, Nobel-palkituista lähtien. Tästä lystistä kouluun sisään päässeet hakijat (tyypil-

lisesti alle 20 % kaikista hakijoista) maksavat noin 70 000 euroa pelkkiä lukukausimaksuja. Uudessa Business Week-lehden numerossa arvioidaan parhaat amerikkalaiset ja kansainväliset kauppakorkeakoulut, ja selvitetään kuinka hyviä tuloksia ne ovat pystyneet saavuttamaan tämän vuoden vaikeina taloudellisina aikoina skandaalien värittäessä amerikkalaista liike-elämää. Vuonna 2002 amerikkalaisista kouluista kärkeeseen nousivat Northwestern, Chicago, Harvard, Pennsylvania ja MIT. Kansainvälisten koulujen kärkeä edustavat INSEAD Ranskassa, Queens Kanadassa, IMD Sveitsissä sekä London Business School Englannissa.

Raportti osoittaa, että edes parhaista kouluista valmistuneet eivät enää voi luottaa työpaikan löytymiseen. Amerikan top-30 kouluista tänä vuonna valmistuneista joka viides oli ilman työpaikkaa vielä 3 kuukautta valmistumisen jälkeen. Myös valmistuneiden alkupalkat ovat pudonneet lähes 13 prosenttia vuoden 2000 vastaavista. Eurooppalaiset koulut sen sijaan ovat pärjänneet hieman paremmin, ehkä Euroopan talouden paremman tilan vuoksi, mutta myös oppilaiden paremmasta kansainvälisyyden ja kielitaidon ansiosta. Johtopäätöksenä voidaan kuitenkin sanoa, että tällä hetkellä jopa MBA-tutkinto on riskisijoitus, eikä varmaa tietä taloudelliseen menestykseen taida olla olemassa.

Verkostoitujat vaikuttavat

Bisnes.fi-lehden viimeisin numero listaa suomalaisen talouselämän uusia vaikuttajia ja väittää, että menestys on kiinni onnistuneesta verkostoitumisesta. Tuoreimmat tutkimukset, kuten *Barabasin* ”Linked, the new science of networks”, osoittavat, että suurin vaikutusvalta on ihmisillä, joilla on laajin verkosto sekä oman

alansa sisällä että eri alojen välillä. Suomessa kaikki talouselämän vaikuttajat ovat teoriassa vain neljän tai viiden kädenpuristuksen päässä toisistaan. Akatemian tutkija *Ilkka Ruostetsaaren* mukaan valtaapitävän eliitin rakenne on muuttunut voimakkaasti 1990-luvun aikana. Nousussa on ns. lähiöiden sukupolvi (1950–72 syntyneet) ja uusrikkaat, aiemmin ”nimettömät” yrittäjät. Ruostetsaaren mukaan verkostojen merkitys kasvaa kun yhteiskunta, valtarakenteet ja sosiaalinen elämä muuttuvat pirstaloituneiksi.

Suomen tärkeimpiin uuden sukupolven bisnesvaikuttajiin kuuluu runsaasti ict-alan väkeä, markkinointialan ihmisiä ja pankkiiri- sekä rahastoliikkeiden edustajia. Top 3:n muodostavat *Jari Sarasvuo* (Trainers’ House), *Ari Lahti* (Icecapital) ja *Antti Kokkinen* (Nokia Venture Partners). Muita huippunimiä ovat mm. *Hjaldis Harkimo*, professori *Vesa Puttonen* (Helsingin Kauppakorkeakoulu) ja EU-vaikuttaja *Alexander Stubb*. Bisnes.fi-lehden mukaan näiden vaikuttajien kanssa pääsee verkostoitumaan urheilu- ja perhekeskeisten harrastusten merkeissä. Kannattaakin siis ryhtyä vaikka golfamaan, lumilautailemaan tai liittyä ylioppilaskunnan laulajiin. Vaihtoehtoisesti voi hengaila Helsinki-Turku Pendolino-junassa tai Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

Kordelinin säätiön kannustus-palkinto taloustieteilijälle

Juuso Välimäelle on myönnetty Alfred Kordelinin säätiön kannustus-palkinto. Kannustus-palkinto annetaan henkilölle, joka on alallaan esittänyt yhden tai useamman kiistattoman näytön lahjakkuudestaan tai menestyksestä kulttuuri- tai yhteiskuntatoiminnassa ja jonka tämän pe-

rusteella voidaan odottaa yltävän merkittäviin saavutuksiin myös vastaisuudessa.

Kordelinin säätiö luonnehtii Välimäkeä seuraavasti: ”Kannustuspalkinnon saanut professori Juuso Välimäki (s. 1966) väitteli tohtoriksi Pennsylvanian yliopistossa Philadelphiasa vuonna 1996. Hänen väitöskirjansa sijoittuu peliteorian ja toimialan taloustieteen alueelle. Väittelynsä jälkeen Välimäki toimi apulaisprofessorina erittäin arvostetussa Northwestern-yliopistossa (Evanston, Illinois) 1996–1999. Juuso Välimäki palasi Eurooppaan vuonna 1999, jolloin hänet nimitettiin kansantaloustieteen professoriksi Southamptonin yliopistoon Englantiin. Hänen olisi ollut mahdollista siirtyä professoriksi Cornellin yliopistoon, mutta hän päätti palata takaisin Suomeen, ja tällä hetkellä hän työskentelee kansantaloustieteen professorina Helsingin kauppakorkeakoulussa. Professori Välimäki on tieteellisiltä meriiteiltään ylivoimaisesti merkittävin nuori suomalainen taloustieteilijä ja varmasti myös yksi laadukkaimpia nuoria yhteiskuntatieteilijöitämme. Hänen julkaisutuotantonsa on kansainvälisen mittapuun mukaan erittäin korkeatasoinen. Juuso Välimäen nauttimasta kansainvälisestä arvostuksesta kertoo myös se, että hän on kuulunut vuodesta 1999 lähtien erittäin arvostetun Iossa-Britanniassa ilmestyvän *Review of Economic Studies* -aikakauskirjan toimituskuntaan ja on vuodesta 2002 lähtien *Econometrican* apulaistoimittaja. Välimäki on nuoresta iästään huolimatta kyennyt lyhyessä ajas-

sa tuottamaan kansainvälisesti merkittäviä ja arvostettuja tieteellisiä tuloksia. Suomalaiselle talous- ja yhteiskuntatieteelle on lupaavaa, että professori Juuso Välimäki on päättänyt työskennellä Suomessa.”

Nimitysuutisia

KTT *Sari Pekkala* Jyväskylän yliopistosta on nimitetty Kansantaloudellisen aikakauskirjan toimittajaksi.

KTL *Max Arhippainen* jätti Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen ja siirtyi Hufvudstadsbladetin päätoimittajaksi. Arhippaisen paikalle tulee VTL *Anssi Rantala*. Hän on aiemmin ollut tutkijana RAKAssa, mutta on nyt vuoden loppuun Suomen Pankissa. Lisäksi PTT on nimittänyt tutkijaksi maatalousryhmään VTM *Ari Peltoniemen*, joka on työskennellyt aiemmin MTT:ssä.

VTL *Jubani Raatikainen* on nimitetty kansantaloustieteen, erityisesti rahoituksen yliassistentiksi Jyväskylän yliopiston taloustieteiden tiedekuntaan.

Vastikään eläkejärjestelmän taloudellisista kannustimista Helsingin yliopistossa väitellyt *Tuulia Hakola* (VTT) siirtyy VATT:ista Eläketurvakeskukseen ekonomistiksi. Koulutustutkija *Roope Uusitalo* (VTT) jättää niin ikään VATT:in ja siirtyy tutkimuskoordinaattoriksi Palkansaajien tutkimuslaitokseen. Tämän vuoden Uusitalo on vierailut Uppsalan yliopistossa. □